

Branschenkät 2010

En rapport från Översättarcentrum

info@oversattarcentrum.se — www.oversattarcentrum.se

Det senaste året har dags- och fackpressen rapporterat om allt kärvare villkor för bokbranschen, vilket speciellt drabbat den översatta litteraturen. Översättarcentrum gjorde i samband med Mångkulturåret 2006 rapporten *Att översätta världen*. Många av de farhågor rapporten tog upp beträffande den översatta litteraturens del av litteraturmarknaden tycks nu ha besannats. I rapporten kunde man också urskilja skillnader i synsätt mellan översättare och förläggare, särskilt när det gäller varandras arbetsvillkor och kunskaper om hur bokbranschen fungerar. Underlaget för *Att översätta världen* utgjordes av dels en medlemsenkät med Översättarcentrums medlemmar, dels djupintervjuer med förläggare, förlagsredaktörer, bokhandlare, distributörer och marknadsförare. Rapporten följdes upp våren 2009 med en medlemsenkät, som vände sig till Översättarcentrums medlemmar. I den fick man besvara frågor om bland annat tillgången på uppdrag, kompetensfrågor och branschens utveckling.

Perioden från 2006 fram till dags dato har varit omvälvande för hela bokbranschen. Ny teknik och nya distributionsformer har introducerats, för första gången på ett decennium har bokförlagen drabbats av en ekonomisk kris och branschen genomgår en omfattande omstruktureringsprocess som kännetecknas av konsolidering och vertikal integration. Samtidigt har de små och medelstora förlagen fortsatt att ta allt större andelar av den översatta litteraturen. En av Översättarcentrums uppgifter som en ideell organisation för skön- och facklitterära översättare är att lyfta fram översättningslitteraturens och översättarens roll i litteraturförmedlingen. För oss är det därför viktigt att kunna föra en bra dialog med både översättare och deras uppdragsgivare hos förlag och andra privata och offentliga organisationer. Syftet med *Branschenkät 2010* är därför att

sätta fokus på själva samarbetet mellan översättare och uppdragsgivare, sett från bägge parter perspektiv. På detta sätt blir det möjligt att lägga grunden för att vidareutveckla och förbättra samarbetet, förhoppningsvis till bägge parter – och den läsande publikens – bästa.

Enkätförfarandet

Som underlag för *Branschenkät 2010* genomförde vi i mars månad 2010 en enkät uppdelad i två delar, en riktad till översättare (medlemmarna i Översättarcentrum) och en riktad till de personer på förlagen som Översättarcentrum har registrerade i sin kunddatabas. I den förstnämnda kategorin skickades enkäten ut till 340 personer, varav 110 svarade. I den senare kategorin skickades enkäten ut till 200 personer, varav 30 svarade.

Urvalet

Naturligtvis kan inga statistiskt säkerställda slutsatser dras på grundval av ett så pass litet antal respondenter. Dessutom visade det sig att hela 76% av svaren från förlagen kom från personer som arbetade på små och medelstora förlag, ett faktum som måste vägas in i bedömningen av de avgivna svaren. (Att endast 30 svar inkom från förlagen är i sig ytterligare en faktor som gör svarens representativitet sämre.)

På översättarsidan kan dock representativiteten sägas vara bättre. Drygt hälften av översättarna (54%) sade sig ha små och medelstora förlag som sin huvudsakliga uppdragsgivare, resten (46%) arbetade huvudsakligen med stora förlag. Majoriteten av svaren från översättarna kom från mycket erfarna personer: 72% uppgav sig ha arbetat som översättare i mer än 10 år. Endast 7% hade en kortare tid i branschen än 5 år.

Förlagen

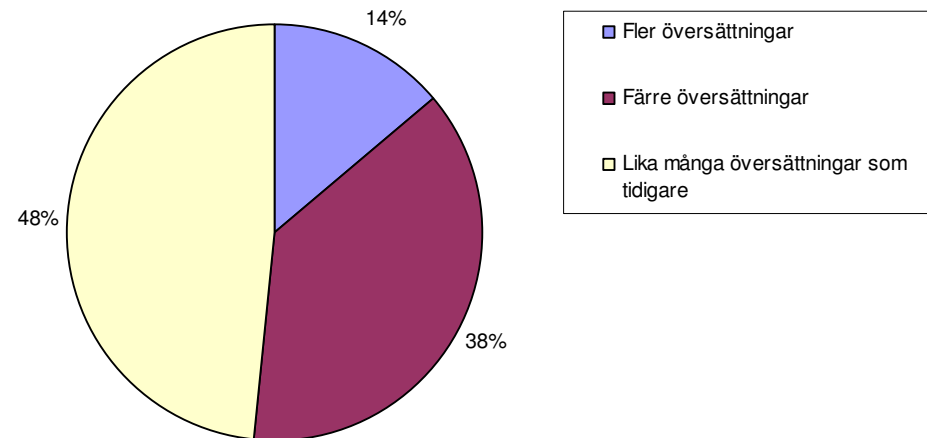
Mindre eller mer?

När man talar med olika företrädare för branschen är de flesta överens om att antalet översatta titlar minskat under de senaste åren, ofta som konsekvens av en starkare fokusering från förlagens sida på de svenska författarna. Vår enkät styrker detta antagande. Vi bad förlagen att göra en bedömning av situationen idag jämfört med den för 2 år sedan. Knappt hälften sade sig ge ut ungefär lika många översatta titlar idag som för 2 år sedan, men hela 38% svarade att antalet översatta titlar i utgivningen minskat. Eftersom majoriteten av respondenterna arbetar på små och medelstora förlag – som av tradition ger ut många översatta titlar – kan man tolka den höga andelen som en ganska tung indikation på att antalet översatta titlar faktiskt har gått ned.

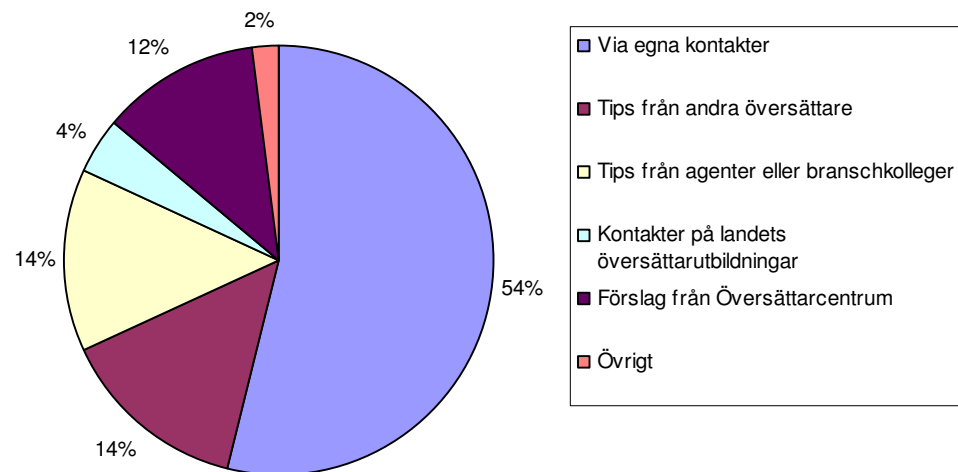
Hur hittar man översättare?

På frågan hur man *vanligtvis* hittar översättare svarade över hälften att man använder sig av egna kontakter, något som stämmer bra överens med vad översättarna svarade i medlemsenkäten 2009 och som visar hur viktig den personliga relationen mellan uppdragsgivare och översättare är. Även i ”andra ledet” betyder personliga kontakter mest, i form av tips och rekommendationer från branschkollegor, agenter eller andra översättare.

Hur många översatta titlar ger förlaget ut jämfört med för 2 år sedan?

Hur hittar förlaget vanligtvis översättare?

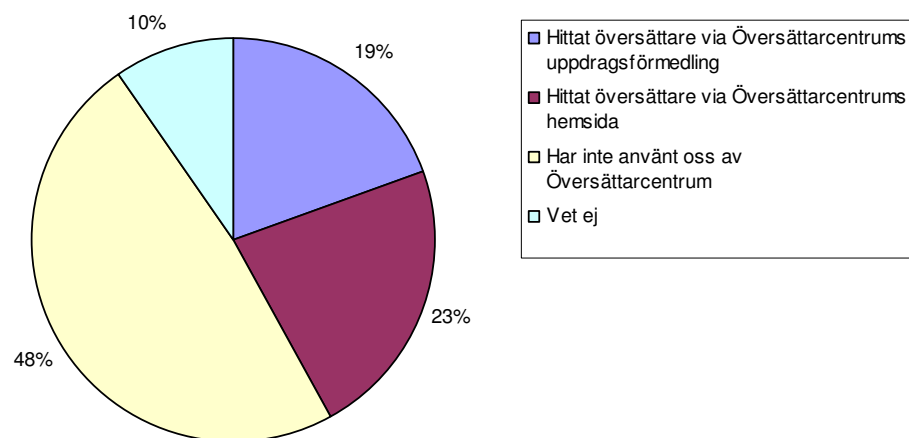
Översättarcentrums roll

Eftersom drygt hälften av förlagen i första hand hittar översättare via egna kontakter är det inte förvånande att en majoritet av dem inte använt sig av Översättarcentrum under de senaste två åren. Vad man dock kan notera – och här finns tydliga överensstämmelser mellan medlemsenkäten 2009 och *Branschenkät 2010* – är att den Internetbaserade uppdragsförmedlingen Översättarcentrum bedriver genom sin hemsida har fått en ökande betydelse som kontaktyta mellan översättare och uppdragsgivare.

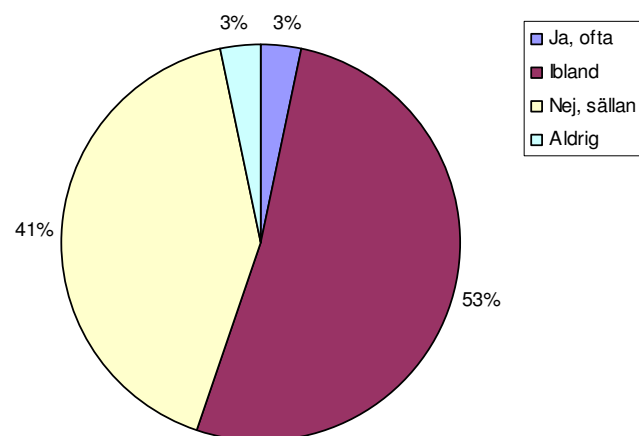
Problem med att hitta översättare

Få av respondenterna hos förlagen har haft ofta återkommande problem med att hitta en översättare till sin text, vilket knappast förvånar då personliga kontakter spelar en så stor roll (man kan ju förmoda att sannolikheten ökar att man hittar en översättare redan från början om man använder sig av det egna personliga nätverket). Ändå är det intressant att notera att cirka hälften av förlagen svarar att man ibland har problem med att hitta översättare. Vad detta beror på kan man spekulera fritt kring. Enkätresultatet ger dock belägg för att organisationer som Översättarcentrum behöver bli bättre på att nå ut till de potentiella uppdragsgivarna, men också att både översättare och förlagsanställda har mycket att tjäna på att hitta fler kontaktytor genom vilka man kan öka kunskapen om varandra.

Har förlaget under de senaste 2 åren...

Har förlaget upplevt problem med att hitta översättare?

Vad är viktigt med en ny översättare?

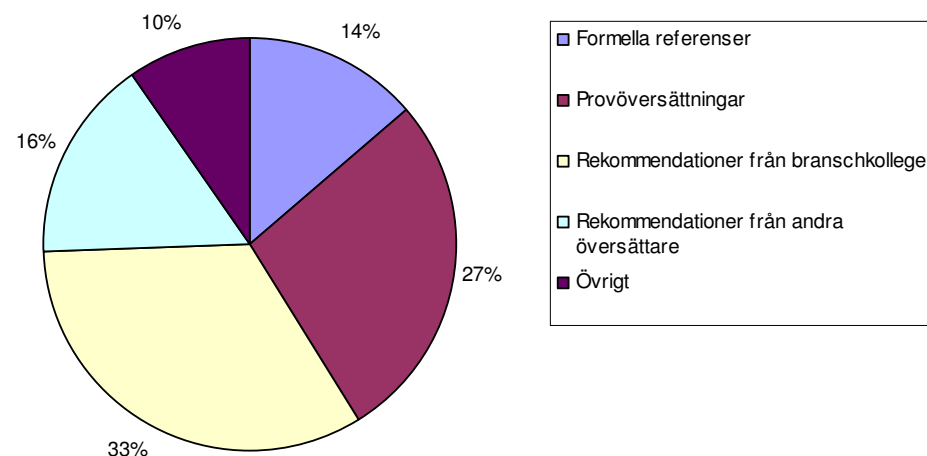
Som tidigare sagts spelar personliga kontakter en avgörande roll för vilken översättare förlagen anlitar. Men om förlaget behöver anlita en helt ny översättare, vad är då viktigast? Återigen är de personliga kontakterna viktiga, och drygt hälften svarar att rekommendationer från andra man litar på (branschkollegor eller andra översättare) har störst betydelse. Formella referenser har en mindre betydelse. Provöversättningar förefaller dock vara viktiga, och cirka en tredjedel av respondenterna på förlagen använde sig av denna metod för att hitta rätt översättare.

Vem har kontakten med översättaren?

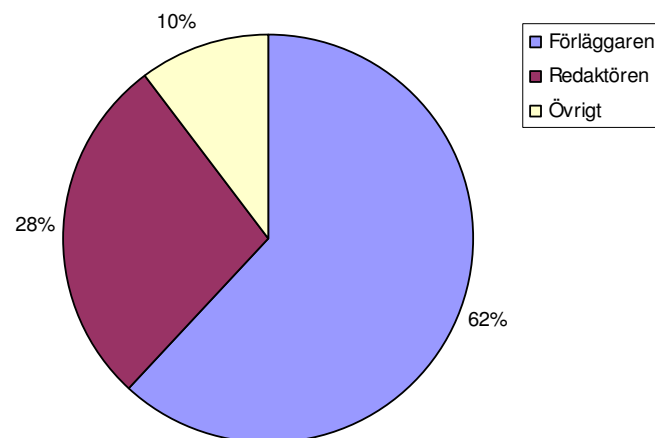
När väl kontakt etablerats mellan förlag och översättare uppger 62% av respondenterna att det är förläggaren som har *huvudkontakten* med översättaren. I knappt en tredjedel av fallen är det redaktören som sköter huvudkontakten.

Detta kan tyckas lite förvånande, speciellt om man jämför svaren med hur översättarna besvarat samma fråga. Där är bilden snarast spegelvänd: 65% av översättarna uppger att det är *redaktören* som är deras viktigaste kontakt på förlaget.

Vad brukar vara viktigt när förlaget anlitar en ny översättare?

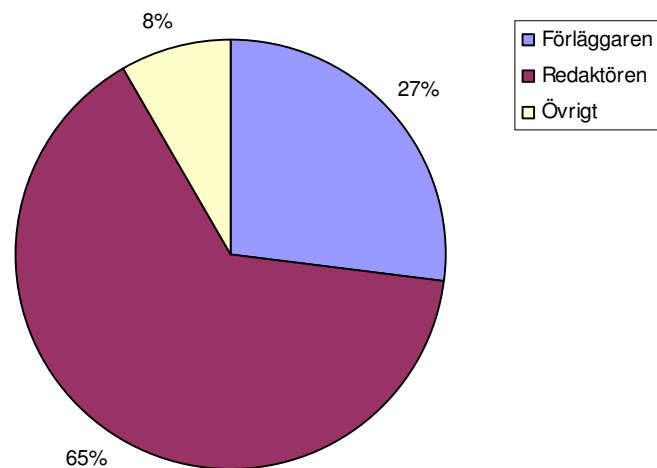

Vem hos förlaget har huvudkontakten med översättaren?

Orsaken till denna diskrepans är kanske inte så märklig som den låter. Majoriteten av förlagen som besvarade enkäten är små och medelstora förlag, och i dessa ganska små och flexibla organisationer är ofta förläggaren och redaktören samma person. Bland de översättare som besvarade enkäten är dock fördelningen i stort sett 50-50 när det gäller vilken typ av förlag man huvudsakligen arbetat med. Man kan anta att det på de större förlagen oftast är redaktören som är huvudkontakten, vilket gör att det totala antalet svar ger en övervikt åt detta håll.

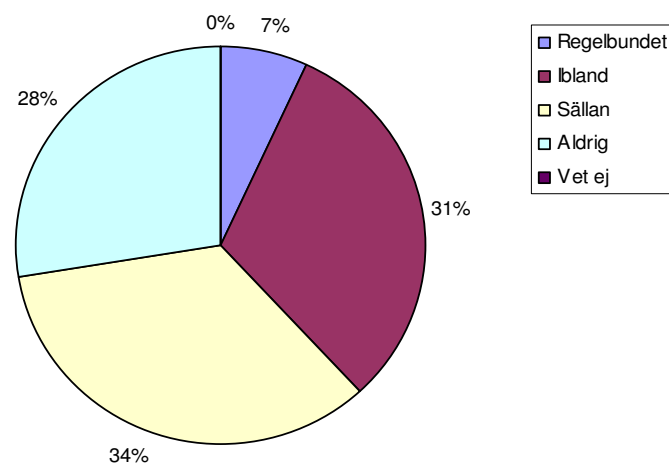
Vem är vanligtvis översättarens viktigaste kontakt på förlaget?

Översättaren i nya roller

I rapporten *Att översätta världen* förde man en diskussion kring möjligheten för översättarna att figurera även i andra yrkesroller gentemot förlagen: som redaktörer, språkgranskare, lektörer eller ”tipsare” när det gäller ny utländsk litteratur. Många var nyfikna på denna expansion av den egna yrkesrollen, men frågan är hur det ser ut i verkligheten? I vår enkät frågade vi därför förlagen om hur ofta de använde sig av översättare som *redaktörer* eller *språkgranskare*. Resultatet är en mindre besvikelse, åtminstone om man ser det ur ett översättarperspektiv: endast 7% av förlagen gör det regelbundet, och över 60% gör det sällan eller aldrig.

Hur ofta använder förlaget sig av översättare som redaktörer/språkgranskare?

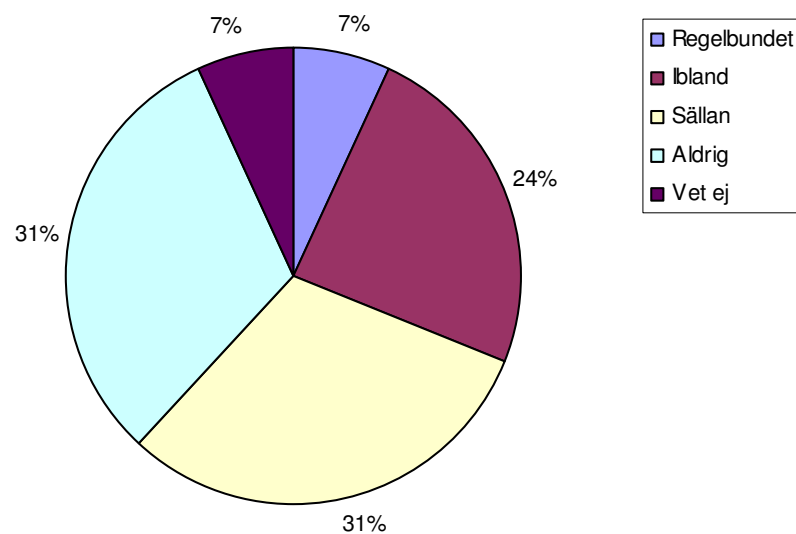

Översättaren som lektör

Ställer man frågan hur ofta förlagen använder sig av översättare som *lektörer* är bilden i stort sett densamma: över 60% gör det sällan eller aldrig, och bara 7% gör det regelbundet.

Vill man vara positiv kan man säga att det här finns en potential. Översättarna besitter en yrkeskunskap som förlagen borde vara intresserade av att utnyttja i högre grad än när det gäller rena översättningsjobb. Varför man inte gör det kan ha flera orsaker. I tidigare enkäter och djupintervjuerna i *Att översätta världen* framskymtade bland annat argumentet att förlagen inte riktigt vågar engagera översättare som exempelvis lektörer av rädsla för att de skall ägna sig åt att "sälja in" sig själva som översättare i stället för att ge objektiva omdömen om nya texter. De förlag som trots allt använder sig av översättare som lektörer har dock löst detta dilemma genom att exempelvis skriva in i avtalet med översättaren att vederbörande inte kan komma ifråga för att göra översättningen rekommendationen resulterar i ett utgivningsbeslut. Återigen kanske problemet snarare ligger på ett psykologiskt plan och som resultatet av ett kunskapsunderskott: de bägge parterna är helt enkelt inte riktigt säkra på varandras beteende och under vilka former man skulle kunna utveckla sitt samarbete.

Hur ofta använder förlaget sig av översättare som lektörer?

Samarbete och förväntningar

Tidigare undersökningar vi gjort har visat att översättare och förlag har en delvis skiftande bild av vad som är viktigt för ett framgångsrikt samarbete, och dessutom olika uppfattning av hur verkligheten motsvarar de önskemål man har om hur samarbetet skall fungera. Därför frågade vi förlagen om:

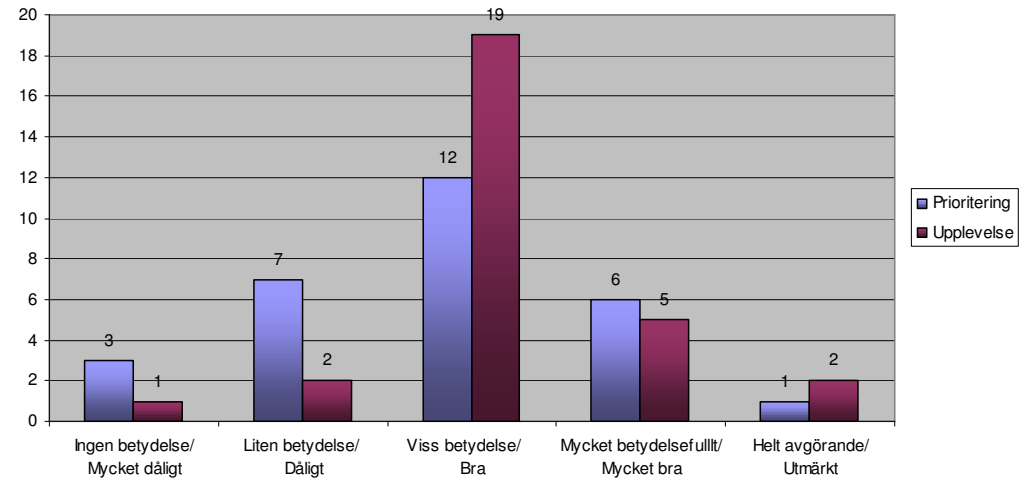
1. Vilka egenskaper är viktiga hos en översättare?
2. Hur har de översättare du samarbetat med uppfyllt dessa önskemål?

Resultatet har vi valt att redovisa med hjälp av parametrarna *Prioritering* och *Upplevelse*, där den förstnämnda speglar de önskade egenskaperna och den sistnämnda speglar erfarenheten av hur verkligheten motsvarat önskemålen.

Affärsmässighet

I diskussionen har det ibland förefallit som om förlagen menar att översättarna ofta nedprioriterar den viktiga affärsmässiga relationen till uppdragsgivaren till fördel för fokuseringen på texten. Vår enkät visar att detta är en myt. Egenskapen ”affärsmässighet” är nämligen inte alls den högst prioriterade från förlagens sida. Egenskaper som erfarenhet, stilkänsla och förmåga att hålla deadlines värderas betydligt högre.

Affärsmässighet: förlagens bedömning av översättarna

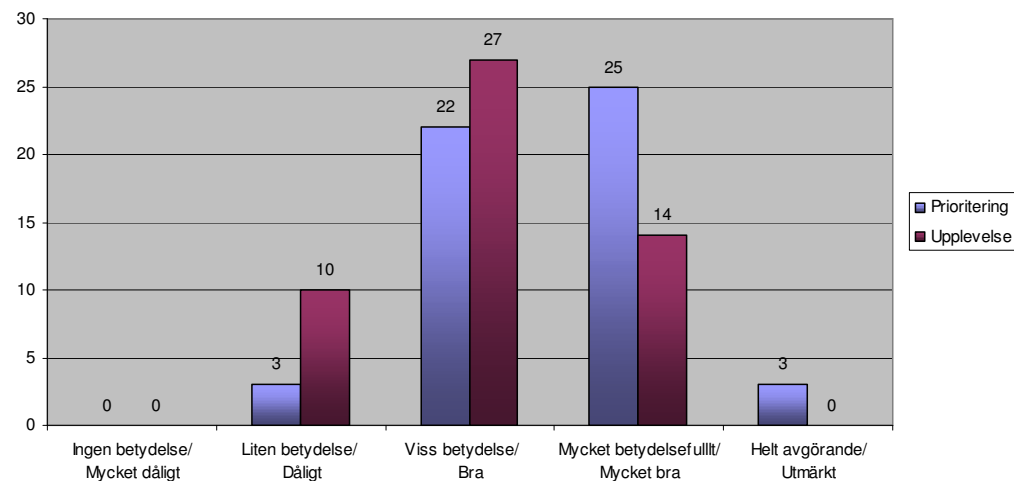

Jämför man med översättarnas enkätsvar finner man till och med att de prioriterar egenskapen ”affärsmässighet” från förläggarnas sida högre än omvänt! Generellt sett verkar det dock som om bägge parter är relativt nöjda med den andres affärsmässighet, även om det – av naturliga skäl – är så att upplevelsen ofta tenderar att värderas lägre om man har en högre förväntning på motparten. Man kan förvänta att kraven på förläggarens affärsmässighet skulle vara höga, eftersom det oftast är förläggaren som står för den affärsmässiga delen av översättarens relation med förlaget. Översättarna tillmäter också förläggarens affärsmässighet betydelse, men som tidigare sagts inte mycket stor eller avgörande betydelse. Man är också ganska nöjd med hur verkligheten ser ut.

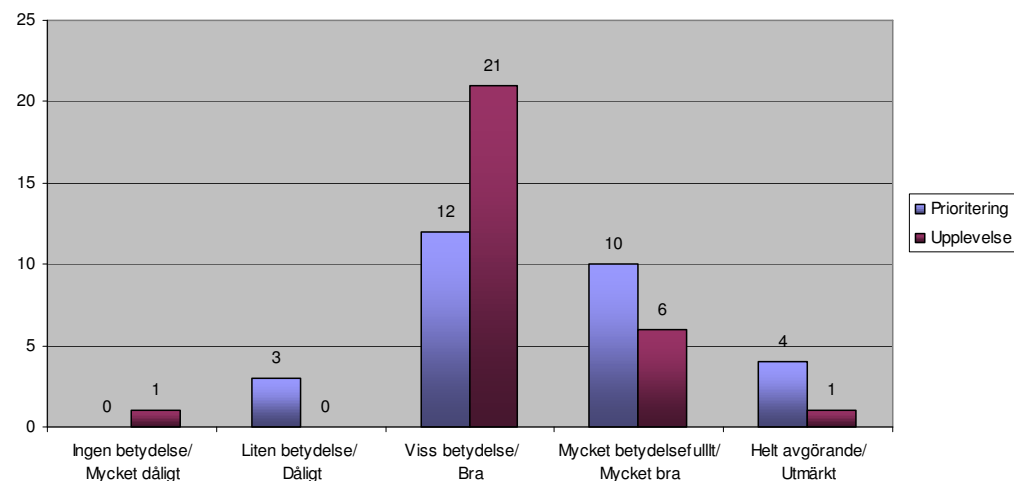
Arvodesfrågor

I medlemsenkäten 2009 handlade många av de öppna svaren om den press nedåt översättarna tycker sig märka när det gäller förlagens arvoden. Somliga menade till och med att pris kommit att bli den viktigaste parametern när avtal skall slutas mellan översättare och förlag. På denna punkt är inte vår enkät entydig. Visserligen fäster förlagen vikt vid arvodesnivån, men den värderas inte lika högt som exempelvis erfarenhet och stilkänsla. Faktum är också att man har relativt goda erfarenheter av översättarnas prissättning. Enkäten ger inget stöd för uppfattningen att översättarna över lag går in med för höga priser i förhandlingen med förlagen.

Affärsmässighet: översättarnas bedömning av förlagen

Attraktiv arvodesnivå

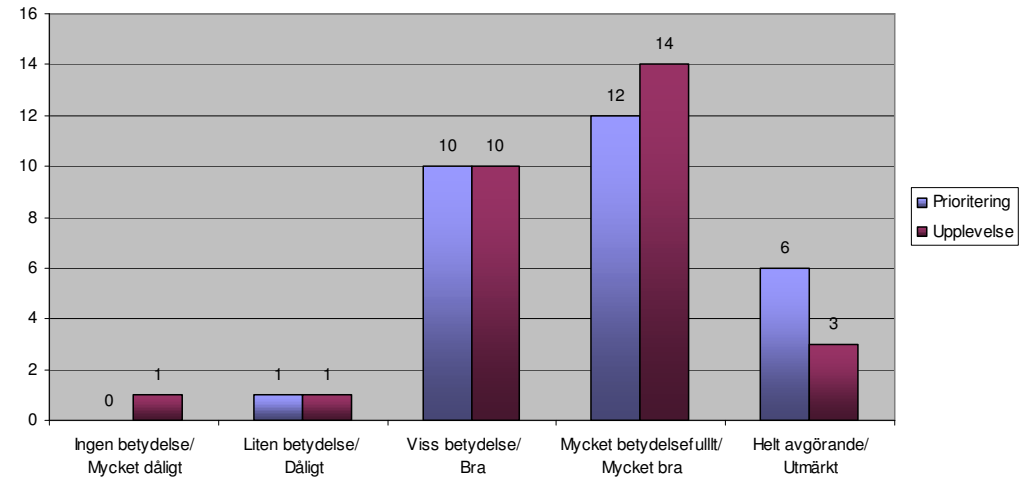
Hur viktig är erfarenhet?

Egenskapen ”erfarenhet” tillhör de högst rankade, vilket inte är så konstigt med tanke på att förlagen i så stor utsträckning lutar till egna kontakter och tips från branschkollegor vid valet av översättare. Just erfarenhet spelar ju en avgörande roll, dels när man väljer att arbeta vidare med en viss översättare, dels när förlaget väljer att kontakta en översättare på rekommendation av någon utomstående.

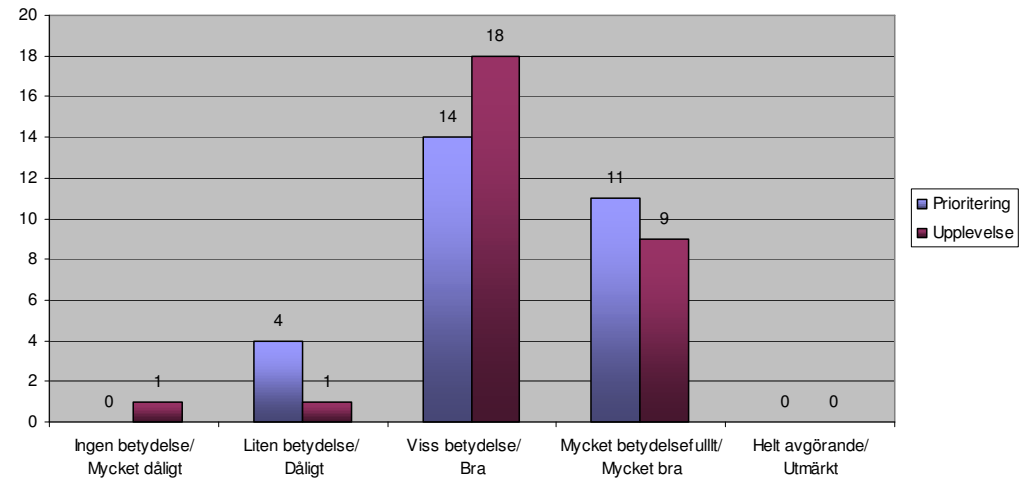
Låg värdering av formella referenser

I jämförelse med erfarenhet rankas goda referenser dock lägre, vilket kan synas något förbryllande. Tidigare har vi dock kunnat se att *formella* referenser spelar en ganska lite roll vid valet av översättare, så här kan tolkningen sägas vara öppen. En möjlig läsart kan vara att förlagen väljer att hellre bilda sig en egen uppfattning om översättaren på grundval av information man själv samlar in, via provöversättningar eller tips utifrån, än fäster vikt vid referenser.

Erfarenhet

Goda referenser

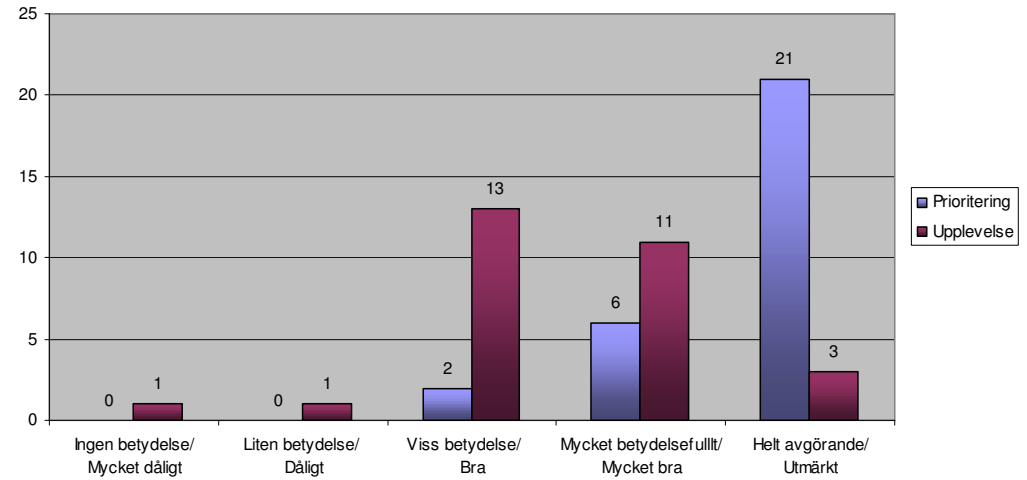
Stilkänslan i topp hos översättarna

Egenskapen ”stilkänsla” är den som fått högst värdering av förlagen i vår enkät. Det är knappast förvånande, eftersom det är här man återfinner översättandets essens. Majoriteten av förlagen lägger, som sagt, extremt stor vikt vid översättarnas stilkänsla, och majoriteten av dem är också nöjda med resultatet. Här är det dock tydligt att de höga förväntningarna inte helt motsvaras av verkligheten, något som förmodligen inte är så underligt när det handlar om en så pass subjektiv kvalitet som just egenskapen ”stilkänsla” är.

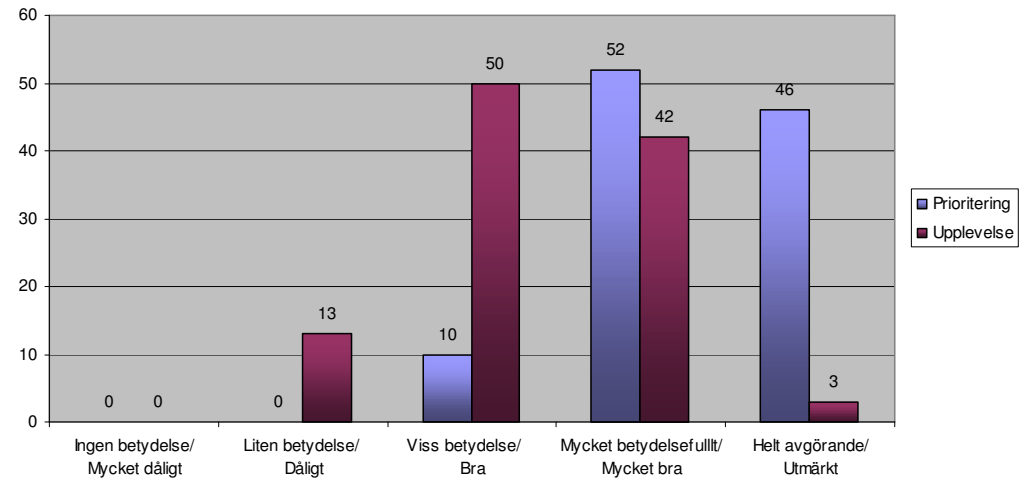
...men också hos redaktörerna

Jämför man med översättarnas enkätsvar när de bedömer redaktörernas egenskaper ser bilden ungefär likadan ut: man värderar stilkänsla mycket högt, är relativt nöjd med resultatet men mindre nöjd ju större vikt man lägger vid just denna egenskap.

Stilkänsla: förlagen bedömer översättarna

Stilkänsla för svenska språket: översättarna bedömer redaktörerna

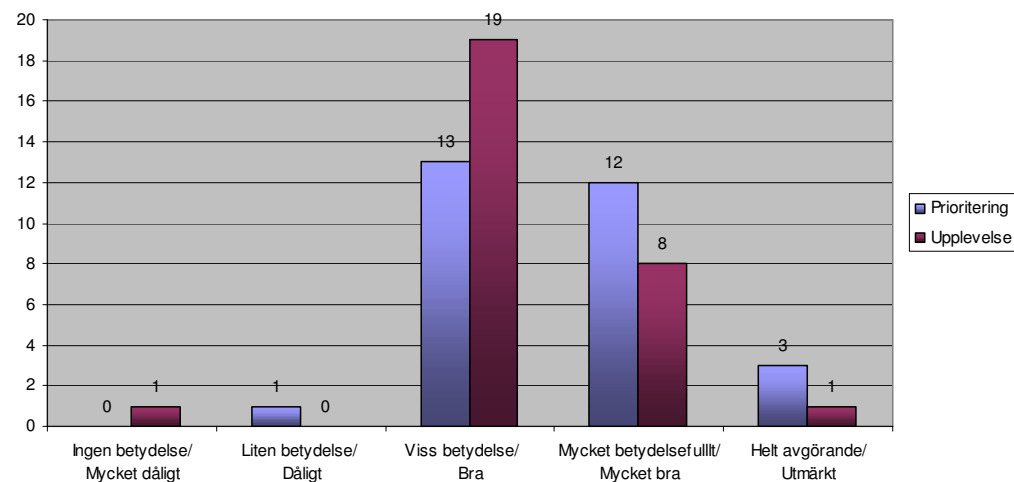

Fackkunskaper på rimlig nivå

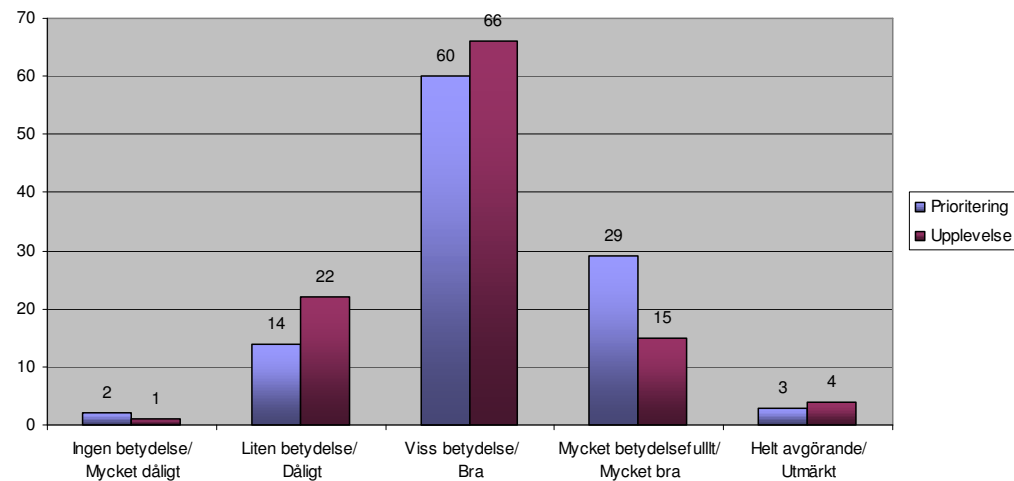
När det gäller översättarnas fackkunskaper i det aktuella ämnet är värderingen hög, men inte extremt hög. Flertalet förlag är också nöjda med hur översättarna motsvarar önskemålet.

Även frågan om redaktören bör ha kunskaper i det aktuella ämnet är ett kärt diskussionsämne bland översättare. Skall man tolka enkätresultatet tillhör inte denna egenskap de absolut viktigaste, men överlag är översättarna ändå ganska nöjda med redaktörernas kvalifikationer på detta område. Översättare och redaktörer tycks ha samma förväntningar på varandra, och enas i uppfattningen om hur verkligheten motsvarar vad man önskar.

Goda fackkunskaper i det aktuella ämnet: förlagen bedömer översättarna

Kunskaper i det aktuella ämnet: översättarna bedömer redaktörerna

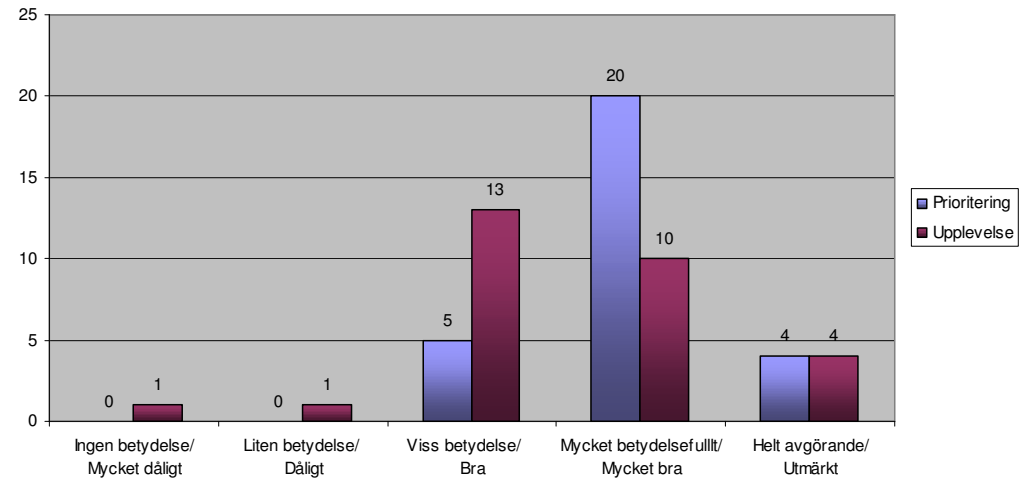

Att arbeta snabbt och hålla deadlines

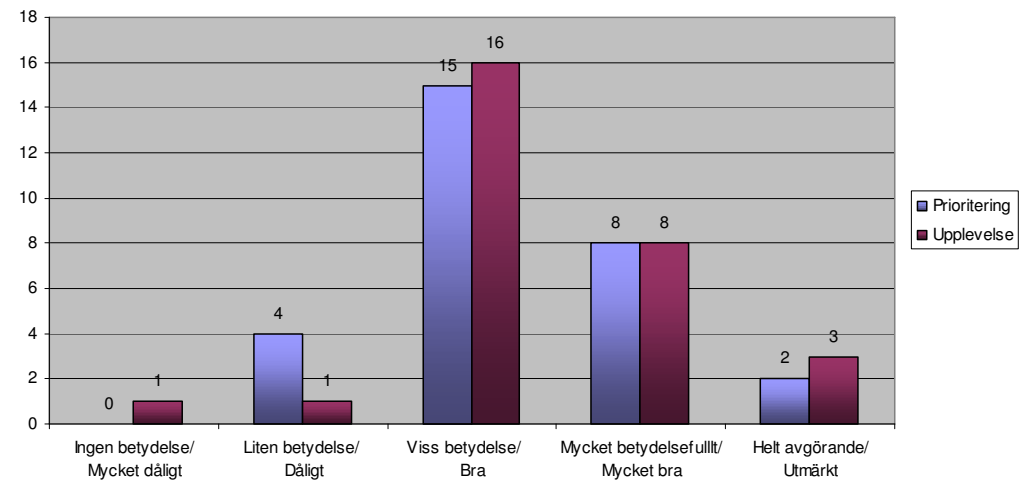
Många av de öppna svaren i medlemsenkäten 2009 handlade om de allt kortare produktionsprocesser som blivit vanliga hos förlagen. Manuskripten måste snabbt omvandlas till tryckbar text som kan förvandlas till böcker och nå marknaden. I sådana sammanhang bör egenskaper som ”förmåga att hålla deadlines” och ”snabbhet” spela en viktig roll, ett antagande som får stöd av vår enkät.

När det gäller egenskapen “förmåga att hålla deadlines” är förlagens värdering förhållandevis hög. Här motsvaras emellertid inte alls de höga förväntningarna av upplevelsen av det verkliga utfallet. De flesta förlagen är nöjda, men inte på en nivå som motsvarar den höga prioriteringen. Däremot är man helt tillfreds med översättarnas förmåga att arbeta snabbt, och här ligger faktiskt upplevelsen något högre än prioriteringen.

Förmåga att hålla deadlines

Snabbhet

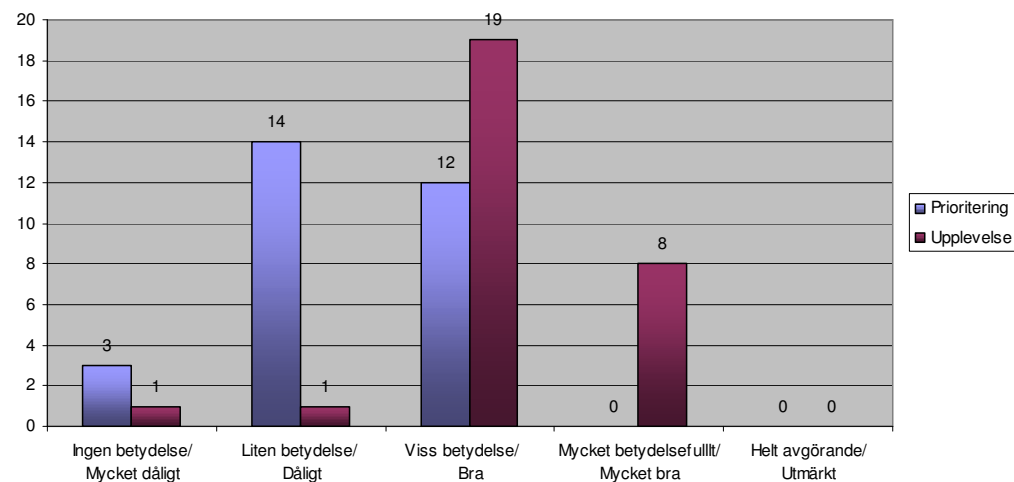
Vilken betydelse har ”social förmåga”?

Social förmåga är en egenskap som allt oftare tillmäts en stor betydelse på moderna arbetsplatser. Men i relationen till översättarna är denna egenskap inte särskilt högt rankad från förlagens sida.

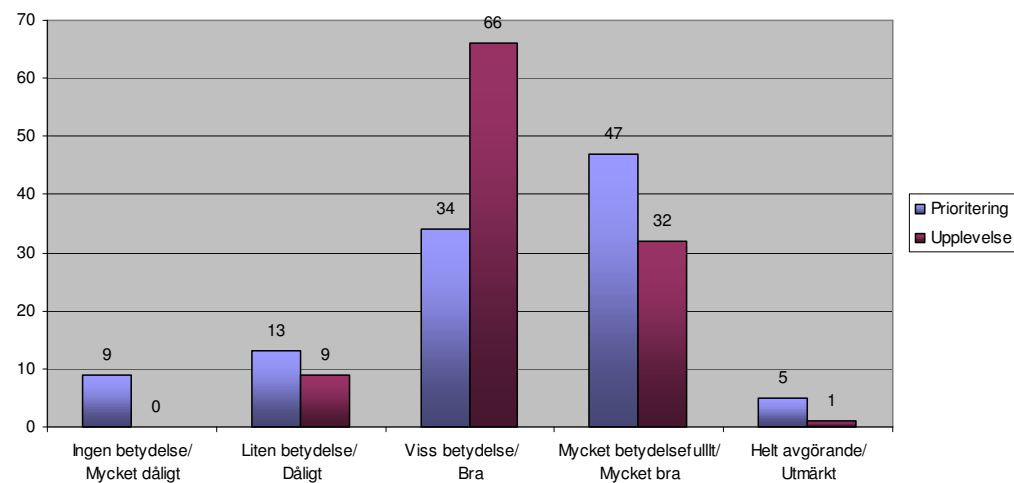
Däremot är det tydligt att förlagens upplevelse av översättarnas sociala förmåga är ganska hög, något som i viss mån tar död på den gamla myten om översättaren som en enstöring som hellre umgås med sin text än med omvärlden. Intressant nog tillmäter översättarna den sociala förmågan hos redaktörerna högre, men även här är man förhållandevis nöjda med hur verkligheten ser ut.

Glädjande nog visar enkäten att översättarna är förhållandevis nöjda med redaktörernas förmåga att vara tillgängliga och hantera samarbetets sociala aspekter. En klar majoritet av respondenterna gav betyget ”bra” eller ”mycket bra”.

Väl utvecklad social förmåga: förlagen bedömer översättarna

Bra sociala relationer: översättarna bedömer redaktörerna

Översättarna

Varför tar man ett uppdrag?

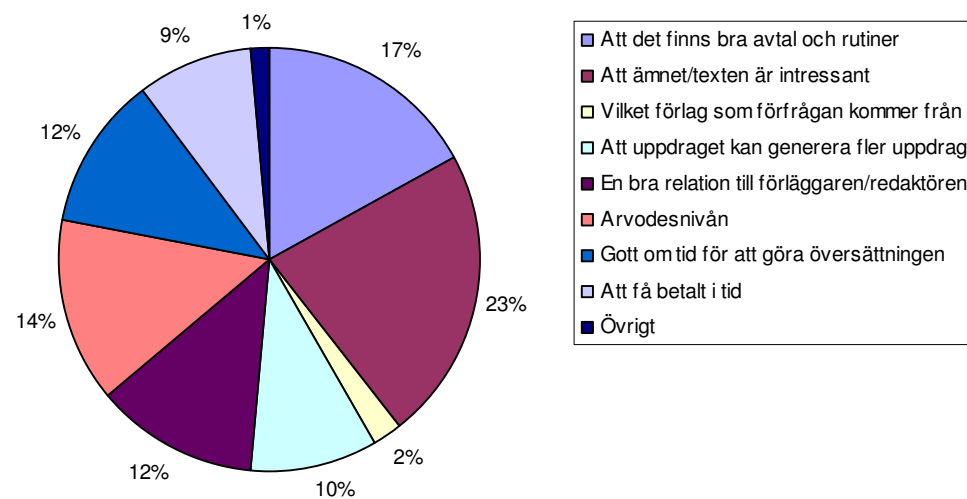
Det finns många orsaker till att en översättare tar ett visst uppdrag. Vår enkät visar att det inte finns någon enskild egenskap som utmärker sig, även om flertalet översättare (23%) säger att själva textens attraktionskraft är den viktigaste faktorn. Intressant nog är det två rent formella egenskaper som intar andra- och tredjeplatsen: att förlaget har bra avtal och rutiner (17%) samt arvodesnivån (14%). Faktorer som från vilket förlag uppdragsförfrågan kommer samt om det på sikt kan generera fler uppdrag tillmäts dock mindre betydelse.

Samarbete och förväntningar

Som vi tidigare har kunnat se har översättarna olika kontaktytor på förlagen, ofta beroende på hur stora de förlag är som man vanligtvis arbetar med. Därför bad vi översättarna att besvara frågor om både redaktörerna och om förläggarna. Precis som när förlagen fick besvara frågor om översättarna ställde vi två huvudfrågor:

1. Vilka egenskaper är viktiga hos en redaktör/förläggare?
2. Hur har de redaktörer/förläggare du samarbetat med uppfyllt dessa önskemål?

Vad är viktigast när du som översättare tar ett uppdrag?

Resultatet redovisades (som i föregående avsnitt) med hjälp av parametrarna *Prioritering* och *Upplevelse*, där den förstnämnda speglar de önskade egenskaperna och den sistnämnda speglar erfarenheten av hur verkligheten motsvarat önskemålen.

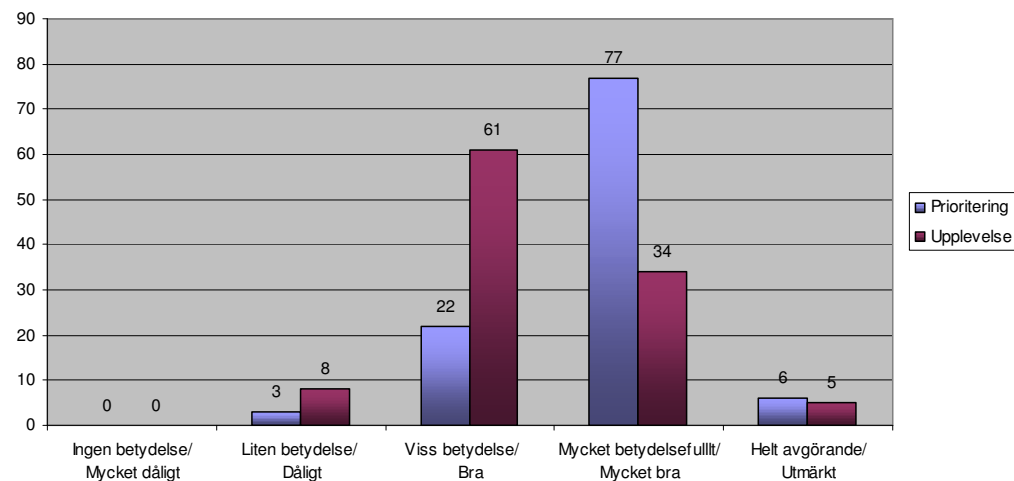
Redaktörernas erfarenhet

De flesta översättare värdesätter att arbeta med erfarna redaktörer. Det är naturligt, eftersom samarbetet då kan förväntas att löpa smidigare och förväntningarna som parterna har på varandra ligger på en rimlig nivå. I en bransch som är turbulent – och bokbranschen är just nu i högsta grad en sådan – är erfarenhet synonymt med trygghet. I de öppna svaren framkommer det att somliga översättare är oroadade över att förlagen (framför allt de större) skall översvämmas av nyrekryterade redaktörer med begränsad erfarenhet. Enkäten ger dock inte belägg för att detta blivit ett problem: flertalet översättare tycker erfarenheten hos deras redaktörer är bra eller mycket bra.

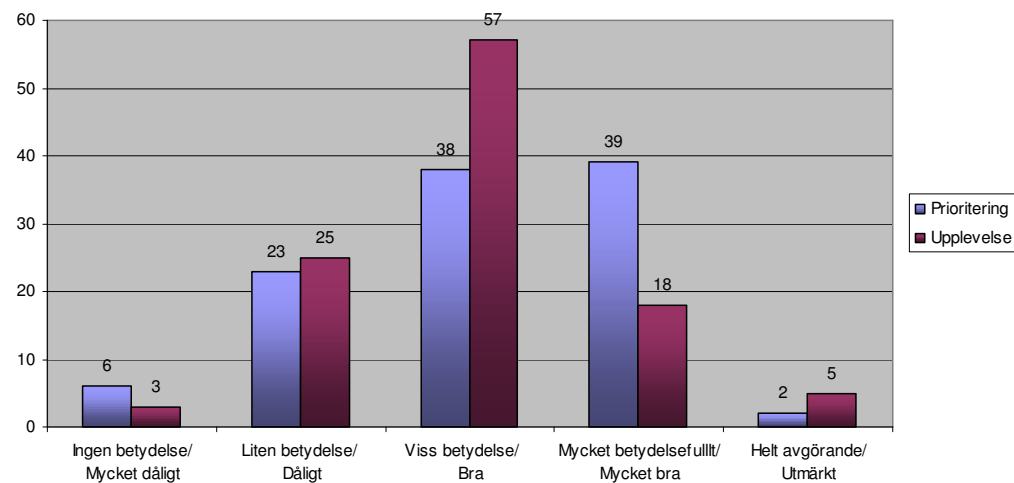
Redaktörernas språkkunskaper

Behöver redaktören ha djupa kunskaper i det aktuella källspråket? Översättarna är inte överens på den punkten, och det är ungefär lika många som tillmäter denna egenskap ”viss betydelse” och ”mycket betydelsefullt”. Intressant nog menar dock cirka hälften av respondenterna att det står bra till med redaktörernas språkkunskaper.

Erfarenhet

Kunskaper i källspråket

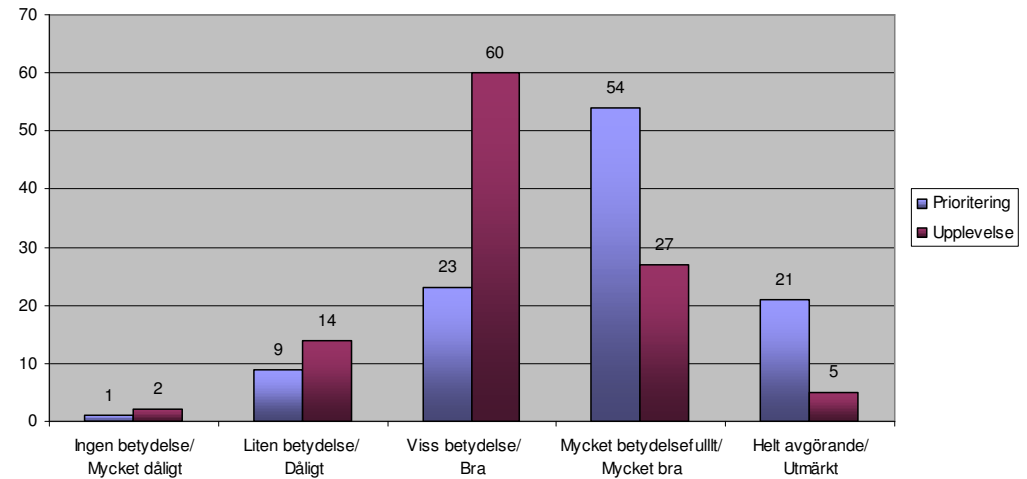
Behöver redaktörer kunna grammatik?

Grammatiska kunskaper är en svåråtgång egenskap, som åtminstone hälften av översättarna tycker är en mycket betydelsefull egenskap hos redaktören. Även här är betyget bra, även om det givetvis inte helt motsvarar de högt ställda förväntningarna.

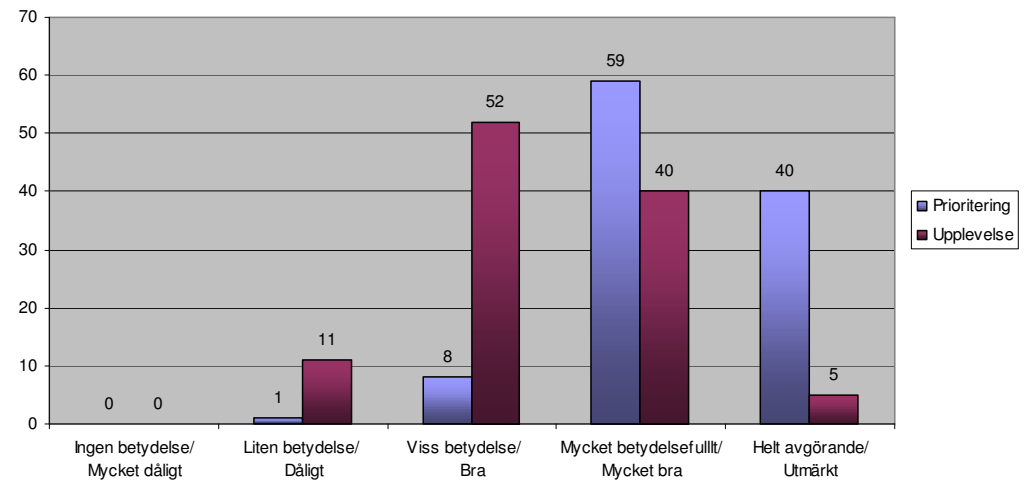
En fråga om professionalitet

Liksom när det gäller erfarenhet uppskattar översättarna redaktörer som uppvisar en hög grad av professionalitet i sin yrkesutövning. Värderingen ligger till och med på en högre nivå än för ”erfarenhet”, och pendlar mellan ”mycket betydelsefullt” och ”helt avgörande”. Förväntningarna är med andra ord extremt höga, men verkligheten motsvarar ändå önskemålen ganska bra. De flesta översättarna tycker att redaktörernas erfarenhet är ”bra” eller till och med ”mycket bra”.

Grammatiska kunskaper

Professionalitet

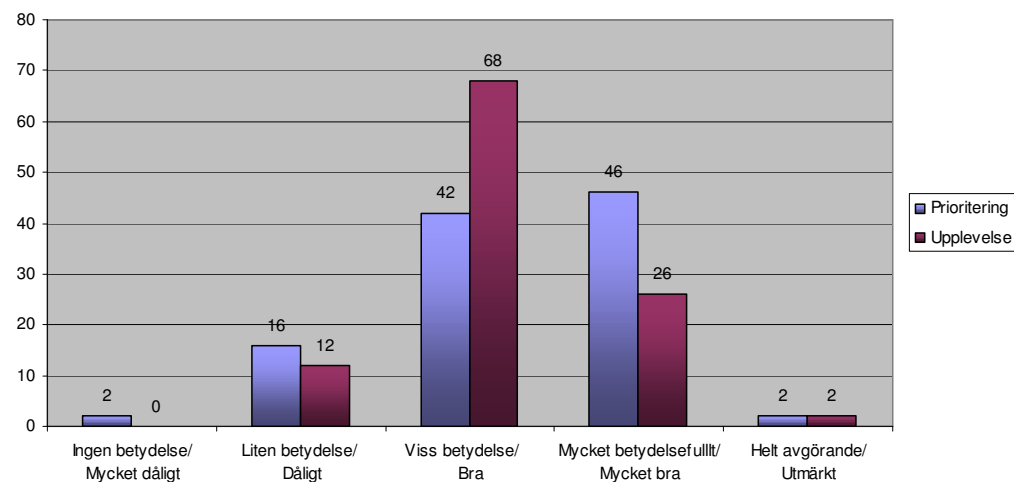
Redaktörernas sociala förmåga

Som tidigare nämnts prioriterar inte förlagen översättarnas sociala förmåga särskilt högt värde. Översättarna lägger emellertid betydligt större vikt vid redaktörens sociala förmåga. Man tycker det är viktigt att ha täta kontakter med redaktören, och mycket viktigt att de sociala relationerna är goda. Att översätta är för det mesta ett ensamt arbete, och en frånvarande redaktör kan lätt tolkas (eller misstolkas) som ointresse från uppdragsgivarens sida.

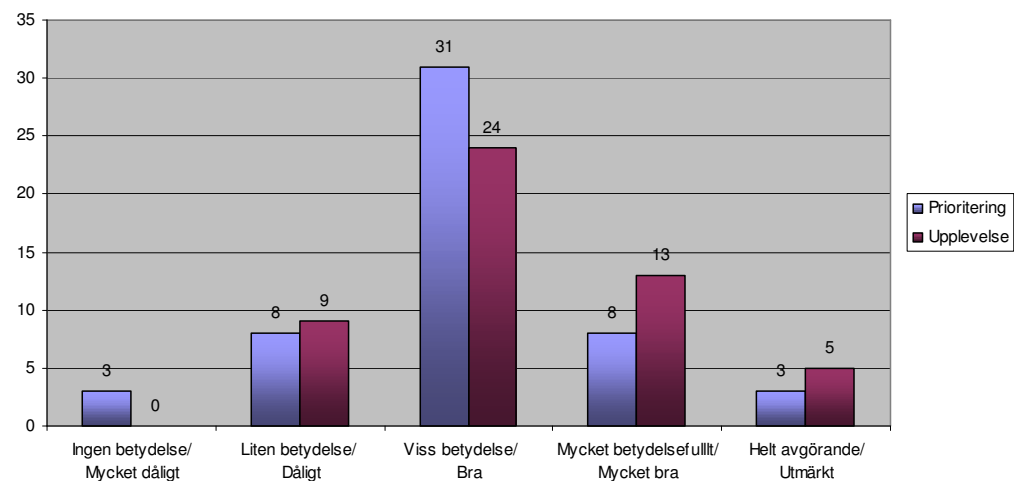
Förläggarens ämneskunskaper

Huvuddelen av översättarna har redaktören som sin huvudkontakt hos uppdragsgivaren. Men tillräckligt många har ändå kontakt med förläggaren, vilket gör att det är relevant att ta reda på hur förläggarens egenskaper värderas. Det är få översättare som ställer några högre krav på förläggarens ämneskunskaper i jämförelse med de krav på sådana kunskaper som man ställer på redaktören. Men genomsnittligt är översättarna ändå mer än nöjda med förläggarnas ämneskunskaper.

Öppen för täta kontakter

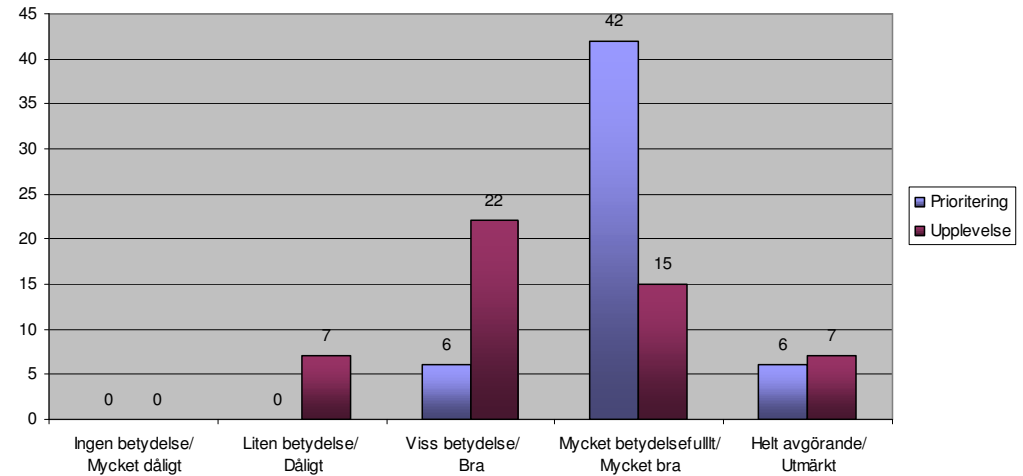
Ämneskunskaper hos förläggaren

Förläggarens engagemang

Förläggaren befinner sig – framför allt i ett större förlags organisation – på en viss distans från översättaren. Men trots detta har översättarna högt ställda önskemål om förläggarens engagemang. Här syns också den största klyftan mellan önskemål och verklighet i vår enkät. Betydligt färre översättare bedömer att förläggarens engagemang riktigt når upp till de höjder man förväntat sig.

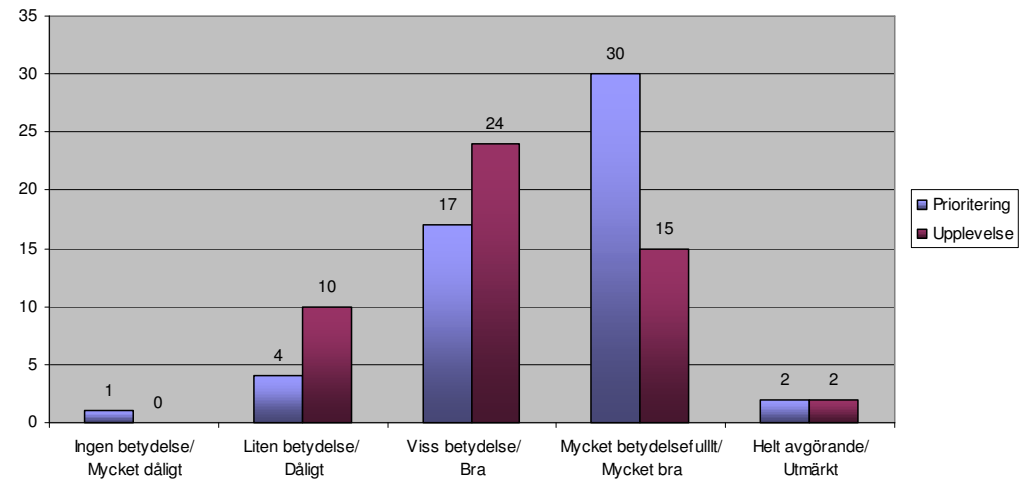
Engagemang

Förläggarens tillgänglighet

När det gäller de sociala aspekterna av relationen mellan översättare och förläggare ligger översättarnas önskemål på en rätt så hög nivå, vilket kan tyckas en aning förbryllande då förläggaren i allmänhet inte har samma framträdande roll i relationen till översättaren som redaktören. Detta färgar också bedömningen av exempelvis förläggarens tillgänglighet. Här bör man också lägga in det faktum att ”personunionen” av förläggare och redaktör i små förlagsorganisationer också måste vägas in i bedömningen.

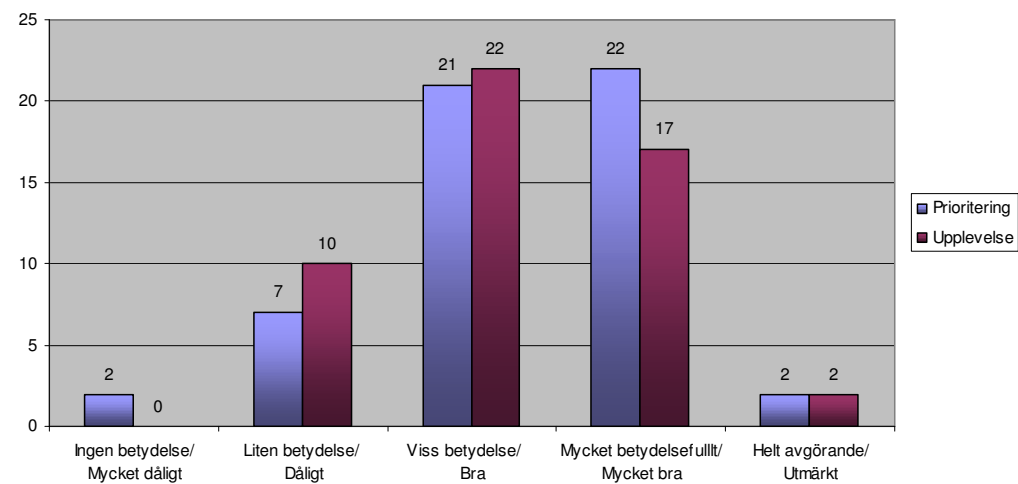
Tillgänglighet

Förläggarens sociala förmåga

När det gäller social förmåga generellt ger emellertid översättarna ett högt betyg, och här speglas förväntningarna av verkligheten på ett närmast identiskt sätt.

Social förmåga

Öppna svar

Enkäten gav både förlag och översättare möjligheten att komplettera sina ”kryssvar” med fria kommentarer. Nedan har vi listat ett urval av dessa, varav flertalet återkommit mer än en gång.

Öppna svar, förlagen

- Större förståelse för förlagens arbetsgång etc. ”Översättarna måste lära sig att förstå förlagens situation och inte automatiskt betrakta dem som en motståndare.” Medvetenhet om att ett grundligt och ibland tidskrävande gemensamt redaktionellt efterarbete ”kommer till stånd EFTER inlämnad förstaöversättning”.

Öppna svar, översättarna

- Bättre tidsplanering och framförhållning på förlagen vad gäller deadline, språkgranskning och korrekturläsning, så att ”stressituationer undviks och arbetet kan flyta jämnare”.
- Bättre information om ev. förändringar (t.ex. byte av redaktör, ändrad utgivningsdag).
- Tilldela översättaren en redaktör tidigare, helst redan när uppdraget läggs ut, för diskussioner av ”frågor och problem som dyker upp under arbetets gång”.
- Tätare och mer personlig kontakt, bättre kommunikation mellan översättare och förlag.

Mer insyn i varandras arbetsförhållanden skulle leda till ökad förståelse, ”bättre insyn i bokförläggandet, som t.ex. vad som ges ut/inte ges ut, vilka förlag som vill ha vad”.

- Träffar för förlag och översättare, ”gemensamma seminarier (för redaktörer och översättare) om manushantering, ledda av erkänt duktiga yrkesutövare”, ”ett råd med representanter för översättarna och förlagen” där frågor kring arbetsvillkoren kan diskuteras.
- Bättre rutiner för att ta in nya översättare på förlagen.
- Ta hänsyn till om översättaren anser att texten kräver en faktagranskare. Förlagen bör anlita fackgranskare samtidigt som de anlitar översättaren och inte först efter inlämningen av översättningen.
- Höj arvodesnivån och förbättra avtalen
- Ta till vara på översättarens kunskaper, inte bara vad gäller det översatta verket utan även om ett visst lands litteratur. Fråga översättaren om synpunkter på baksides- och informationstexter.
- Minska arbetsbördan för den enskilde redaktören.

© Översättarcentrum 2010

Översättarcentrum
Söderrmannagatan 38
116 40 Stockholm

www.oversattarcentrum.se
info@oversattarcentrum.se